

การสานไม้ตีแมลงวัน

บ.โนนชาติ ต.โนนหัน อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น

ข้อมูลเจ้าของภูมิปัญญา

ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา

นายเคน สงค์เวียง อายุ ๗๗ ปี

ที่อยู่

บ้านเลขที่ ๑๑๕ หมู่ ๔ บ้านโนนชาติ ตำบลโนนหัน อำเภอชุมแพ
จังหวัดขอนแก่น

อาชีพ

เกษตรกร

อายุการศึกษาภูมิปัญญา ๔๐ ปี

ชื่อภูมิปัญญา

การสานไม้ตีแมลงวัน

ประวัติข้อมูลภูมิปัญญา

ประวัติหมู่บ้านโนนชาติ (บริบทพื้นที่ของหมู่บ้าน)

บ้านโนนชาติเป็น หมู่บ้านหนึ่งในตำบลโนนหัน ซึ่งมีทั้งหมด ๑๐ หมู่บ้าน บ้านโนนชาตินั้นอยู่หมู่ที่ ๔ เมื่อก่อนนั้นตำบลโนนหันนั้นเป็นตำบลขึ้นตรงต่ออำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ตำบลชุมแพ ได้ยกฐานะขึ้นเป็น อำเภอชุมแพ ตำบลโนนหัน จึงเป็นตำบลหนึ่งของ อำเภอชุมแพ เป็นต้นมา

บ้านโนนชาติตั้งอยู่ห่างจาก อำเภอชุมแพ ประมาณ ๒๐ กิโลเมตร ห่างจาก จังหวัดขอนแก่น ประมาณ ๙๖ กิโลเมตร สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำนา ทำไร่ ทอผ้า และจักสาน

ประวัติการกำเนิดและผู้ต่อยอดภูมิปัญญาการสานไม้ตีแมลงวัน

การสานไม้ตีแมลงวัน คุณตาเคน สงค์เวียงเล่าว่า ในช่วงเดือนที่มีแมลงวันออกมาเยอะ คนรุ่นก่อนก็จะสานไม้ตีแมลงวันไว้ใช้กันเอง จึงสังเกตดูการทำจากบรรพบุรุษและทดลองหัดทำด้วยตนเอง จากการหัดทำด้วยตนเองก็พบว่าวิธีการทำนั้นง่ายไม่ซับซ้อน จึงได้จักสานมาเรื่อยจนถึงปัจจุบัน (วิษณุพร กุลยสวัสดิ์, ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐: สัมภาษณ์)

กำหนดความรู้/แสวงหาความรู้

เรียนรู้การทำด้วยการสังเกตจากบรรพบุรุษ และนำมาดัดแปลง ทดลองหัดทำใช้วิธีการของตนเองจนได้วิธีการทำที่ง่ายและไม่ซับซ้อน

การสร้างความรู้ (ขั้นตอน/วิธีการการสร้างภูมิปัญญา)

วัสดุอุปกรณ์ในการสานไม้ตีแมลงวัน

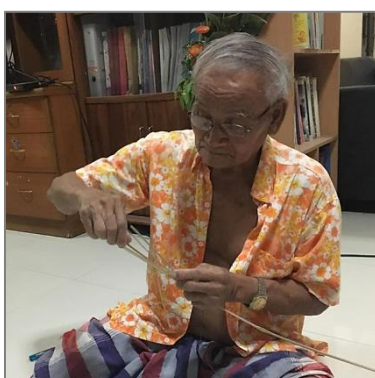
๑. ไม้ไผ่บ้านเหลาเป็นชิ้นอ่อนๆ
๒. ด้ายสำหรับสาน

แหล่งวัสดุที่ใช้ทำ

ไม้ไผ่หาได้จากในหมู่บ้านโนนชาติ

ขั้นตอนการสานไม้ตีแมลงวัน

๑. เหล่าไม้ไผ่ที่เตรียมไว้เป็นชิ้นอ่อนๆสำหรับสาน และสำหรับเป็นด้ามไม้ตี ขนาดเหมาะสม
๒. นำไม้ไผ่ที่เตรียมไว้สำหรับเป็นด้ามจับ ผ่าด้านบนออกเป็นสี่แฉก
๓. นำเชือกสำหรับสานมามัดส่วนต้นของบริเวณที่จะสานไม้ไผ่ที่ติดกับด้ามจับ
๔. นำไม้ไผ่ที่เหลือเป็นชิ้นอ่อนๆมาสานขึ้นลงสลับไปมาระหว่างสี่แฉกที่ผ่าไว้จนสุด
๕. นำเชือกสำหรับสานมามัดส่วนปลายบริเวณที่สานไม้ไผ่ให้สิ้นสุด
เป็นอันเสร็จ

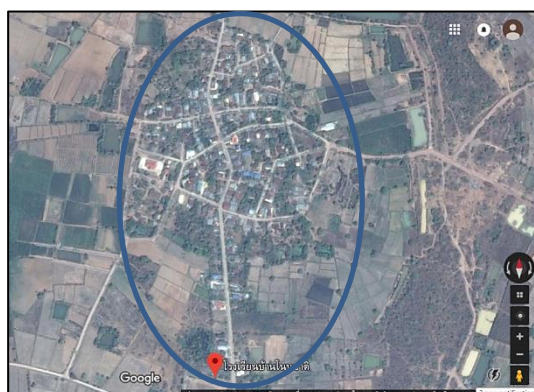
การจัดเก็บและการค้นคว้าความรู้

ใช้การสังเกตวิธีการทำจากบรรพบุรุษ และทดลองหัดทำด้วยตนเอง สืบทอดความรู้ ภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง

การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์

การทำไม้ตีแมลงวัน ของตาเคน สงค์เวียงนั้น เป็นภูมิปัญญาที่ได้รับความรู้สืบทอดจากบรรพบุรุษของคุณตาในหมู่บ้าน ซึ่งในช่วงเดือนที่มีแมลงวันออกมาจำนวนมาก ไม้ตีแมลงวันจะมีประโยชน์อย่างมาก ในช่วงนั้น การทำไม้ตีแมลงวันนั้น หากใครสนใจในการทำคุณตาก็จะสอนให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หรือใครต้องการนำไปใช้คุณตาก็จะสานให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเช่นกัน

พิกัด (สถานที่)

ภาพ แผนที่หมู่บ้าน บ้านโนนชาติ

ภาพ ทางเข้าหมู่บ้าน

ภาพ บ้านคุณตาเคน สงค์เวียง

ข้อมูลผู้ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปีการศึกษา ๒๕๖๐

ชื่อผู้ศึกษา	นางวิชญพร กุลยสวัสดิ์ รหัสนักศึกษา ๖๐๘๐๑๑๐๑๖	
หลักสูตร	ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (ป.บัณฑิต) รุ่น ๔	
รายวิชา	ความเป็นครู (๘๐๐๕๒๐๑)	
เน้นศึกษา	ครูกับการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น	
คณะ	ศึกษาศาสตร์	
สถานที่ศึกษา	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
สถานที่ทำงาน	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดเลย	
อาจารย์ผู้สอน		
๑	รองศาสตราจารย์ สำเร็จ คำโหมง (ครูภูมิปัญญาไทย, ศิลปินมรดกอีสาน)	
๒	อาจารย์ ดร.พา อักษรเสือ	
๓	อาจารย์ ดร.ธีรภัทร โคตรบรรเทา	
๔	อาจารย์ สุชาดา ลดาวัลย์	
๕	อาจารย์ อัจฉริยะ วงษ์คำขาว	
๖	อาจารย์ บุญจันทร์ เพชรเมืองเลย	